

# **ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ КЛІНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН - ЗАПОРУКА ВИСОКОЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНИХ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ. ШЛЯХИ ТА ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ**

**Семененко О.В. – викладач інфектології**

У даний час, коли науково-технічних прогрес розвивається неймовірно швидко, проблема становлення висококваліфікованих фахівців набуває все більшого значення. Сучасне суспільство ставить перед випускником медичного коледжу, особливі вимоги, серед яких важливе місце займають високий професіоналізм, активність, вміння співчувати, навички спілкування на основі взаєморозуміння, знання медичної етики і деонтології. Процес вдосконалення підготовки майбутніх фахівців медицини в умовах реформування сучасної освіти достатньо складний і обумовлений багатьма чинниками. Одним з яких є ступінь адекватності мотиваційних установок щодо обрання, вступу й усвідомлення значення отримуваної професії . Прагнення до особово-професійного розвитку майбутніх медичних сестер, усвідомлення її соціальної значущості, осмислення учбової активності визначаються професійною мотивацією студентів-медиків.

Не викликає сумніву той факт, що у будь-якого викладача нерідко виникає проблема формування у студентів-медиків позитивної мотивації щодо навчання взагалі і до свого предмету зокрема. Відшукати причину низької ефективності нескладно. Річ у тому, що досить часто викладачі прагнуть дати максимально можливу кількість «голих» знань, не оглядаючись на їх адекватність щодо поточної ситуації, до того ж без обґрунтування їх доцільності і необхідності у клінічній практиці. Але студент – це не школяр, якому можна сказати «так треба», йому необхідно також пояснити, яким чином ці знання йому стануть у нагоді в майбутньому. Останній бажає стати спеціалістом своєї справи і бути конкурентоздатним на ринку праці. Викладач повинен уміти довести, що його предмет дійсно буде корисний у майбутній професійній діяльності. Видатний психіатр, невропатолог і психолог В.Н. Мясіщев говорив, що результати, яких досягає людина в своєму житті, лише на 20–30% залежать від її інтелекту, а на 70–80% – від мотивів, які спонукають її певним чином поводитися. Якщо між особою, котра навчається, і викладачем немає ніякого контакту, окрім мінімальної начитки годин, ні про яку мотивацію студентів говорити не доводиться. Студентові дуже важливо, що б педагог був його наставником, а не роботом, який тільки перевіряє, щоб до нього можна було звернутися за допомогою (у ході навчання виникають дискусійні проблематичні запитання) нехай навіть з найбезглуздішого питання.

**У фаховій літературі є різні способи мотивації, з яких можна виділити наступні:**

1. Нормативна мотивація – спонукання студента до певної поведінки за допомогою ідейно-психологічної дії: переконання, навіювання, інформування, психологічного зараження і т.п.;

2. Примусова мотивація, що ґрунтується на використанні влади і загрозі погіршення задоволення потреб студента у разі невиконання ним відповідних вимог;

3. Стимулювання – дія не безпосередньо на особу, а на зовнішні обставини за допомогою бонусів – стимулів, оцінок, що спонукають студента до певної поведінки.

Головною особливістю підготовки майбутніх медичних працівників є комплексний характер підходу до формування і підвищення рівня пізнавальної мотивації. Саме це визначає особливості змісту і методів підготовки студентів до лікарської практики, їх спрямованість на самостійну пізнавальну діяльність. Немає жодного дієвішого способу підвищити мотивацію студентів, як зацікавити їх своїм предметом.

Так, якщо орієнтуватися на вивчення предмету інфектологія студентами нашого медичного коледжу, то я намагаюсь більше уваги приділяти міжпредметній інтеграції, зокрема з клінічними дисциплінами, а не сухому викладенню даної дисципліни. На теоретичних та практичних заняттях, вважаю за необхідне, приводити приклади клінічних випадків, використовую архівні історії хвороби.

Досить цікавим кроком у навчальному процесі, з отриманого викладацького досвіду, є використання інтерактивних методів. Термін «інтерактивний» прийшов до нас з англійської і має значення «взаємодіючий».

**У своїй викладацькій діяльності здійснюю наступні кроки до втілення навчальної мотивації:**

- демонстрація відеофільмів з клінічною картиною інфекційних нозологій, які входять в робочу-навчальну програму,

- рольові та асоціативні ігри,

- використання кейс-технологій, а також досить популярний метод у сучасних тренінгових програмах – мозковий штурм.

Останній є загальновідомою технологією, суть якої полягає у тому, що всі студенти в групі по черзі висловлюють абсолютно усі, навіть алогічні думки з приводу проблеми. Висловлене не критикується і не обговорюється до закінчення висловлювань. Проте, ці методи потребують значно більшого часу, ніж насправді охоплює практичне заняття, а також високої підготовки самого викладача у ролі «тренера-фасилітатора». Становлення майбутнього фельдшера як висококваліфікованого фахівця, можливе лише при сформованому мотиваційно-ціннісному відношенні в його професійному становленні. Зокрема, велику роль у даному напрямку покладено на вивчення інфектології, однієї з основних клінічних дисциплін, котра продовжує теоретичну та практичну підготовку, і є

основою для формування його наукового світосприйняття і клінічного мислення. Її завдання полягає у вивченні особливостей клінічного перебігу інфекційних хвороб у організмі, розвитку та завершення патологічних процесів, догляду та основним принципам лікування хворих на інфекційні хвороби, формування логічного світогляду медсестри та фельдера щодо оцінки сутності та генезу хвороби. З вищеприведеного зрозуміло, що вагомий внесок у формування мотивації до навчання вносять викладачі. Кожен з них у своїй роботі повинен пам'ятати про те, що в першу чергу необхідно змінити негативне відношення до викладання. Для цього слід визначити шляхи реалізації даної мети, наприклад:

- 1) Формування стійкої мотивації досягнення успіху.
- 2) Допомогти студенту у розвитку впевненості у власних силах та здобутті ним необхідних навичок у предметі, який вивчається.
- 3) Створити умови для відчуття студентами успіху і позитивних емоцій.
- 4) Потрібно прагнути виокремлювати ті види діяльності чи виконання практичних навичок, науково-дослідної роботи, у ході виконання яких, майбутній медик може проявити ініціативу і заслужити визнання в групі, коледжі. Це дозволить змінити відношення до нього викладачів, батьків і його товаришів у кращу сторону та підвищити його самооцінку.
- 5) Відзначати, заохочувати щонайменші успіхи в навчальній діяльності, навіть, здавалося б, за незначними зрушеннями до кращого, особливо у відстаючих студентів.
- 6) Поєднувати у процесі обговорення інфекційних процесів теоретичний матеріал з патофізіології (чи іншої дисципліни) з клінічними випадками, а також використовувати елементи диференційної діагностики, що сприятиме розвитку клінічного мислення у майбутніх фельдшерів.
- 7) Говорити спокійно, доброзичливо, зацікавлено. Тому завдання формування мотивації навчання стоїть перед кожним членом викладацького колективу. Успіху її виконання можна досягти тільки в тому випадку, якщо об'єднати зусилля не тільки всіх викладачів, а й самих студентів. Так, у одному з найвідоміших вузів у світі, представнику «старої гвардії» освіти США – Гарвардському університеті, що існує з 17 століття, має установлені свої традиції.

Студентами Гарварду використовуються наступні правила для своєї мотивації :

1. Якщо ти зараз заснеш, тобі, звичайно, наснитися твоя мрія, але якщо ти зараз повчишся, ти втілиш свою мрію в життя.
2. Коли ви думаєте, що вже запізно, насправді ще рано.
3. Муки навчання лише тимчасові. Муки неучтва ігнорування – вічні.
4. Освіта – це не час. Освіта – це зусилля.

5. Життя – це не лише навчання, але якщо ти навіть не можеш пройти через цю частину, то на що ти, взагалі, здатний?

6. Насолоджуйся невмолимим болем.

7. Тільки той, хто робить усе раніше, тільки той, хто докладає зусилля, це тільки той, хто по-справжньому зможе насолодитися своїм успіхом.

8. Не усі можуть досягти успіху в усьому. Але успіх приходить тільки разом із самовдосконаленням і рішучістю.

9. Час летить.

10. Люди, які інвестують у майбутнє, реалісти.

11. Твоя зарплата прямопропорційна твоєму рівню освіти.

12. Сьогодні ніколи не повториться.

Ось такі мотиви визначили для себе студенти Гарварду. Гарвардський університет закінчили 8 президентів США, 75 лауреатів. Нобелівської премії були пов'язані з університетом як студенти, викладачі чи співробітники. Підвищити учбову мотивацію студентів не так вже складно. Головне – це бажання викладача. Не буває бездарних студентів, бувають нецікаві педагоги. Звісно, це стосується тільки до тих студентів - медиків, які усвідомлено вибрали професію. Адже відомо, що зацікавити студента, який вступив до коледжу виключно заради диплому, чи тому, що таким було бажання батьків, майже неможливо.

Отже, з усього вищевикладеного можна зробити наступні висновки:

1. Вивчення психолого-педагогічних умов розвитку професійної мотивації у студентів-медиків, що обумовлювала б прагнення студентів до досягнення високих результатів, самореалізації в учбовій і майбутній практичній діяльності, дозволить оптимізувати процес професійного становлення майбутньої медичної сестри.

2. Підвищення мотивації пізнавальної діяльності в учбовому процесі також необхідне зокрема тому, що саме нею пояснюється інтенсивність у здійсненні обраної професії, активність у досягненні результату і мети діяльності, яка покликана допомагати людям.